

Mikołaj Rej (ur. 4 lutego 1505 w Żurawnie pod Haliczem, zm. między 8 września a 5 października 1569 w Rejowcu) – polski poeta i prozaik renesansowy, tłumacz, a także polityk i teolog ewangelicki, wójt urzędowski.

Choć nie był humanistą w naukowym rozumieniu tego słowa, zawdzięcza się mu upowszechnienie idei humanitas w polskiej kulturze. Długo uznawano go za "ojca literatury polskiej", przez wielbicieli nazywany także – za sprawą moralitetu *Wizerunek* – "polskim Dantem". Pomimo znaczącego wkładu, jaki przypisuje się Rejowi w rozważaniach na temat początków literatury narodowej, zdaniem wielu współczesnych badaczy pozostaje on twórcą wciąż niepoznanym^[4]. Większość obiegowych opinii na temat Reja w dalszym ciągu pochodzi z błędnego wizerunku "rubasznego, niewykształconego prostaka", jaki przypisała mu tradycja.

Twórczość Mikołaja Reja jest bogata i różnorodna, na ogół podporządkowana przesłaniu etycznemu ("przykładne życie") i religijnemu ("wieczne zbawienie"). W porządku chronologicznym widoczne jest w niej przejście od dialogu i moralitetu, które odpowiadały wczesnym buntom poety, do formy speculum, stanowiącej dojrzałą realizację programu pozytywnego, służącego wychowaniu i wskazaniu drogi do zbawienia duszy. Rej jest uważany za mistrza opisu literackiego; nazwany "Brueglem polskiej literatury", z powodu wyjątkowej wyobraźni malarskiej, otwarcie wyrażał pogardę dla humanistycznego estetyzmu, głosząc prymat praktycznego pożytku dzieła literackiego nad jego funkcją artystyczną. Był pierwszym polskim pisarzem – obok Marcina Bielskiego – który łączył rozwój rodzimego języka literackiego z ideą służby Rzeczypospolitej.

Porównywany jest do Erazma z Rotterdamu, Franciszka Rabelais i Michała de Montaigne'a. Żywe są również badania nad związkami twórczości Reja ze średniowieczem.